

Montaigne: «No confiem prou en l'ànima»

Qui s'observi bé, no es trobarà dues vegades en el mateix estat

"Només intento aquí descobrir la meua manera de ser, que és possible que sigui una altra demà, si un nou aprenentatge la fa canviar. Ni tinc autoritat per ser cregut, ni ho desitjo, perquè em considero massa mal instruït com per instruir els altres."

Ho afirmava Michel de Montaigne, que va néixer el 28 de febrer del 1533 al Chateau de Montaigne i hi va morir el 13 de setembre del 1592. Recordem el filòsof, un dels creadors del francès modern i pioner de l'assaig, llegint 14 fragments dels seus *Assaigs*.

Foto: Caroline

1. No és propi de mi aquell error comú de jutjar els altres segons el que soc jo. Crec fàcilment en coses diferents de les meves. En sentir-me compromès amb una forma, no obligo a adoptar-la a la resta del món, com acostuma a passar. Crec i concebo mil formes oposades de vida. Al contrari del que és normal, acullo amb més facilitat les nostres diferències que les nostres semblances.
2. Qui s'observi bé, no es trobarà dues vegades en el mateix estat. A vegades dono un rostre a la meua ànima; a vegades, un altre, segons el costat sobre el qual l'ajec. Si parlo diversament de mi és perquè em miro amb diversitat.
3. En mi es troben totes les contradiccions, segons modes i maneres: vergonyós, insolent, cast, luxuriós, xerraire, silenciós, laboriós, delicat, enginyós, ximple, enrabiad, bondadós, sincer, savi, ignorant i liberal i àvar i pròdig... Tot això ho veig en mi a vegades, segons com em miri. I qualsevol que s'estudiï atentament troba en si mateix, i fins i tot en el seu propi judici, aquesta volubilitat i

discordança.

4. Si la meva salut i la claredat d'un dia preciós em somriuen, vet aquí que soc un home honest. Si tinc una durícia que m'estreny en un dit del peu, estic de mal humor, desagradable, inaccessible. Una mateixa passa d'un cavall em sembla unes vegades groller i d'altres lleuger. Un mateix camí, a una hora és molt curt; a l'altra hora, llarg. Una mateixa forma, ara és més agradable, ara ho és menys.

5. Ara ho faig tot; ara, no faig res. El que m'agrada a aquesta hora, em semblarà penós després. En mi hi ha milers d'agitacions indiscretas i casuals. O em domina l'humor melancòlic o el colèric; en funció del poder d'aquests humors, en un moment predomina la tristesa i en un altre moment, l'alegria. Quan agafo un llibre trobaré, en tal o qual passatge excel·lent, gràcies que alegraran la meva ànima; si torno a aquells passatges en una altra ocasió, per molts tómbos que hi doni, només em semblaran una massa desconeguda i informe.

6. Admiro la seguretat i l'esperança que cadascú té en si mateix, allà on amb prou feines hi ha alguna cosa que jo cregui saber ni que m'atreveixi a respondre que sé fer. No confio en els meus mitjans ni quan els proposo ni quan els poso en pràctica. Només aprenc pels resultats, dubtant de la meva força com de qualsevol altra. D'aquí ve que si trobo un bon resultat en una necessitat, ho atribueixo més a la sort que a la meva indústria, perquè ho faig tot per atzar i amb por.

7. El més ampli dels meus projectes no va més enllà d'un any. [...] En tinc prou amb gaudir del món sense preocupar-me; de viure una vida només passable; que no em pesi i que no pesi als altres.

8. Comparat amb el comú dels homes; poques coses m'afecten, o, millor, em lliguen. És raonable que les coses ens importin, amb la condició que no ens posseeixin. Procuo augmentar, amb l'estudi i amb el discurs, aquell privilegi de la insensibilitat, que està de forma natural molt arrelat en mi. Com a conseqüència, em caso i m'apassiono amb poques coses. Tinc la vista clara però la fixo en pocs objectius.

9. Soc d'acció trepidant, quan m'empeny la voluntat. Però això és l'enemic de la perseverança. Qui desitgi servir-se de mi, segons com sóc, que m'encarregui assumptes en què faci falta el vigor i la llibertat. Coses que requereixin una actuació directa i breu. I fins i tot arriscada. En això hi puc fer alguna cosa. Si es necessita un treball llarg, subtil, laboriós, difícil, artificial i tortuós, que es dirigeixin a altres.

10. Les coses no són doloroses i difícils per si mateixes: la nostra debilitat i covardia les fa així. Per jutjar les coses grans i elevades, fa falta una ànima alta; si no és així, hi atribuïm el nostre vici. Un rem a l'aigua sembla corb, però és recte.

11. Diu una antiga màxima grega que els homes estan turmentats per les idees que tenen de les coses, no per les coses mateixes. Si aquesta sentència pogués establir-se com a certa, guanyaríem un punt en l'alleujament de la nostra miserable condició humana. Perquè si els mals penetren en nosaltres només pel judici, semblaria que està en el nostre poder menysprear-los o convertir-los en bé. Si les coses estan a la nostra mercè, per què no les canvien i fem que estiguin en benefici nostre? Si el que anomenem mal i turment no són mal ni turment en si, sinó que és la nostra fantasia qui els atorga aquesta qualitat, sempre podríem canviar-los.

12. No estem acostumats a aconseguir el nostre principal acontentament de l'ànima; no confiem prou en l'ànima, que és l'única i sobirana propietària de la nostra condició i de la nostra conducta. El cos no té, poc més o poc menys, més que un traç, un plec. L'ànima és variable en totes les seves formes i, sigui quin sigui el seu estat, domina els sentiments del cos i tots els altres accidents. Per tant, s'ha d'estudiar-la, investigar-la i despertar els seus poderosos ressorts.

13. Mentir és un vici maleït. Som homes i ens tenim els uns als altres per la paraula. Si coneguéssim l'horror i el pes de la mentida, la perseguiríem a foc, més que els altres crims. [...]

Si, a la manera de la veritat, la mentida només tingués una cara, la cosa no aniria malament. Perquè diríem que és vertader el contrari del que diu el mentider. Però el revers de la veritat té mil formes i un camp infinit.

14. Vull que s'allarguin els oficis de la vida tant com sigui possible, i que la mort em trobi plantant les meves cols, però despreocupat d'ella i encara més del meu jardí imperfecte.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=WLAAtXWaz76o>